

“กรณีสัญญาต่างตอบแทนไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ คู่สัญญาต้องปฏิบัติอย่างไร?”

โดยนางสาวปัทรินทร์ นีระพล นิตกรปฏิบัติการ

กรณีสัญญาต่างตอบแทนไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ คู่สัญญาต้องปฏิบัติอย่างไร?

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๒๐๓ ถ้าเวลาอันจะพึงชำระหนี้นั้นมิได้กำหนดลงไว้ หรือจะอนุมานจากพฤติการณ์ทั้งปวงก็ไม่ได้ไซ้ ท่านว่าเจ้าหนี้อย่อมจะเรียกให้ชำระหนี้ได้โดยพลัน และฝ่ายลูกหนี้ก็ย่อมจะชำระหนี้ของตนได้โดยพลันดุจกัน

มาตรา ๓๖๙ บัญญัติว่า ในสัญญาต่างตอบแทนนั้น คู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง จะไม่ยอมชำระหนี้ จนกว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะชำระหนี้ หรือขอปฏิบัติการชำระหนี้ก็ได้ แต่ความข้อนี้ ท่านมิให้ใช้บังคับ ถ้าหนี้ของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ยังไม่ถึงกำหนด

สัญญาต่างตอบแทน หมายถึง สัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้ แก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่าย คู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ต่างมีฐานะเป็นเจ้าของหนี้ต่อกัน และมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ให้กัน หากคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ก็ย่อมมีสิทธิจะไม่ชำระหนี้ส่วนของตนได้เช่นกัน เช่น

- ทำสัญญาซื้อขายรถยนต์ トラบใดที่ผู้ขายยังไม่ส่งมอบรถยนต์ให้ผู้ซื้อ ผู้ซื้อย่อมมีสิทธิที่จะยังไม่ชำระค่ารถได้
- ทำสัญญาเช่าที่ดินเพื่อปลูกสร้างตึก แต่ผู้ให้เช่า ไม่ยอมส่งมอบที่ดิน ให้ผู้เช่าดังนั้นผู้เช่าย่อมมีสิทธิไม่ชำระค่าเช่าได้
- ทำสัญญาจะซื้ออาคารพาณิชย์พร้อมที่ดิน ก็ต่อเมื่อผู้ขายได้สร้างอาคารพาณิชย์บนที่ดินเสร็จแล้ว トラบใดที่ผู้ขาย ยังก่อสร้างอาคารไม่เสร็จตามสัญญา ผู้ซื้อ ย่อมมีสิทธิไม่ชำระค่าก่อสร้างที่ดินได้

หลักการใช้ สัญญาต่างตอบแทน

๑. สัญญาต่างตอบแทนย่อมมีผลให้คู่สัญญาต่างฝ่ายต่างมีฐานะเป็นลูกหนี้เจ้าหนี้ต่อกัน

๒. ในกรณีคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งถูกฟ้อง ให้ชำระหนี้ตามสัญญา คู่สัญญาฝ่ายที่ถูกฟ้อง ย่อมมีสิทธิยกเอา มาตรา ๓๖๙ ขึ้นอ้าง เพื่อต่อสู้คดี ให้พ้นจากความรับผิดได้ เพราะตราบใดที่คู่สัญญาฝ่ายที่ฟ้องร้องไม่ชำระหนี้ ส่วนของเค้า คู่สัญญาฝ่ายที่ถูกฟ้องก็ย่อมมีสิทธิปฏิเสธ ยังไม่ชำระหนี้ส่วนของตนได้เช่นกัน เว้นแต่ หนี้ในส่วน ของคู่สัญญาที่ถูกฟ้องนั้น จะถึงกำหนดชำระแล้ว ก็ต้องปฏิบัติเช่นกัน จะอ้างมาตรา ๓๖๙ เพื่อไม่ให้พ้นความรับผิดไม่ได้

Q & A

กรณีสัญญาต่างตอบแทนไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ คู่สัญญาต้องปฏิบัติอย่างไร?

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๓ บัญญัติว่า “ถ้าเวลาอันจะพึงชำระหนี้นั้นมิได้กำหนดลงไว้ หรือจะอนุมานจากพฤติการณ์ทั้งปวงก็ไม่ได้ไซ้ ท่านว่าเจ้าหนี้ย่อมจะเรียกให้ชำระหนี้ได้โดยพลัน และฝ่ายลูกหนี้ก็ย่อมจะชำระหนี้ของตนได้โดยพลันดุจกัน” กล่าวคือ หากหนี้ตามสัญญานั้น มิได้กำหนดระยะเวลาที่ต้องปฏิบัติตามสัญญาไว้ ต่างฝ่ายต่างย่อมเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชำระหนี้ได้โดยพลัน โดยกำหนดระยะเวลาที่เห็นสมควรแล้วบอกกล่าวให้อีกฝ่ายชำระหนี้ภายในกำหนดเวลานั้น เช่น สัญญาจะซื้อจะขายไม่ได้กำหนดระยะเวลาเริ่มก่อสร้างไว้ แต่ก็เป็นที่เห็นได้ว่าต้องรีบลงมือก่อสร้างให้แล้วเสร็จในเวลาอันสมควร มิใช่ว่าจะเริ่มก่อสร้างเมื่อใดก็ได้ คู่สัญญามีหน้าที่ต้องรีบลงมือก่อสร้างโดยพลัน ตามมาตรา ๒๐๓ เมื่อคู่สัญญาอีกฝ่ายได้ชำระเงินงวดแรกไปแล้ว แต่อีกฝ่ายยังไม่ได้ลงมือก่อนสร้าง จึงยังไม่ชำระเงินงวดต่อไปได้ ไม่ถือว่าเป็นฝ่ายผิดสัญญา

ฝ่ายนิติการ มหาวิทยาลัย